

We Lwowie, dnia 24. października 1903.

Aleg. 542

Sprawozdanie

komisji podatkowej co do nagłego wniosku p. Oleśnickiego w sprawie odpisania podatków w gminach dotkniętych klęskami elementarnymi.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 30. września 1903 postawił p. Oleśnicki wniosek nagły następującej treści: Wysoki Sejm raczy uchwalić: „1. wzywa się c. k. Rząd, ażeby nie czekając na zgłoszenia interesowanych jak najspieszniej i z urzędu zarządził odpisanie podatku gruntowego w gminach dotkniętych katastrofami elementarnymi a równocześnie, ażeby zaniechano ściągania podatków w tychże gminach, jakie ma miejsce już we wielu powiatach kraju“.

Wniosek ten został przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 30. września 1903 przydzielony komisji podatkowej.

Aczkolwiek wniosek p. Oleśnickiego odnosi się tylko do podatku gruntowego, to komisja podatkowa, wychodząc z zapatrywania, że klęski elementarne spowodowały ubytek nie tylko w dochodach z gruntów, lecz we wielu wypadkach także i ubytek w dochodach z budynków a nadto i w czystym dochodzie podlegającym podatkowi osobisto-dochodowemu, wzięła z tego wniosku asumpt, zastanowić się nad kwestyą, o ile i w jaki sposób może Wysoki Sejm przyjść ludności powiatów dotkniętych klęskami elementarnymi w kierunku przyspieszenia i ułatwienia odpisania podatków i wstrzymania egzekucyi tychże.

Aby ocenić możliwość i zdecydować o kierunku takiej akcji należało przede wszystkim zastanowić się nad przepisami ustawowymi normującymi proceder przy odpisaniu podatków z powodu klęsk elementarnych, i wstrzymaniu egzekucyi tychże, tudzież nad rozporządzeniami regulującymi zastosowanie tych przepisów ustawowych przez władze skarbowe.

Otóż co do odpisania podatku gruntowego z powodu klęsk elementarnych są miarodajnymi przepisy ustawy z dnia 12. lipca 1896 l. 118 Dz. p. p. a w szczególności przepisy §. 11. tej ustawy. Wedle treści tego paragrafu warunkiem ustawowym odpisania podatku jest doniesienie o ubytku w dochodzie spowodowanym przez klęskę elementarną, które powinno być wniesione do władzy podatkowej I. instancji do dni ośmiu po spostrzeżeniu szkody, przez posiadacza parcel dotkniętych klęską lub tegoż pełnomocnika. W myśl ustępu trzeciego tego paragrafu jest uważanym za pełnomocnika, nie tylko prawny zastępca poszkodowanego, dzierżawca lub użytkowca gruntu, urzędnik administracyjny kierujący gospodarstwem rolnem lub lasowem, lecz także i naczelnik gminy lub zastępca obszaru dworskiego.

Na podstawie tego doniesienia przeprowadza władza podatkowa w myśl przepisu §. 14. powołanej ustawy komisyjne dochodzenie wysokości szkody.

Wedle przepisów rozporządzenia wysokiego c. k. Ministerstwa finansów z 16. lipca 1896 l. 27.065 Dz. p. p. nr. 119 objaśniono przepis ustawy co do ośmiodniowego terminu, w którym powinno być wniesione doniesienie o szkodzie w ten sposób, że władza podatkowa tylko wówczas doniesienia jakkolwiek po terminie wniesione po-

winna zwracać jako spóźnione, jeżeli wykazaniem zostanie istotne przewinienie donoszącego w tym kierunku w szczególności zaś, jeżeli szkoda nie da się już skonstatować. We wszystkich innych wypadkach winna władza podatkowa przeprowadzić komisyjne dochodzenie szkody na miejscu, aczkolwiek doniesienie wniesiono po upływie terminu. Nadto w myśl przepisów rozporządzenia Wysokiego c. k. Ministerstwa finansów z dnia 14. września 1902 l. 3.749 w szczególności §. 22. al 9. przysługuje c. k. krajowym Dyrekcjom skarbowym prawo uwzględnienia spóźnionych doniesień o szkodach spowodowanych klęskami elementarnymi, jeżeli szkoda da się wogóle jeszcze skonstatować.

Co do odpisania podatku domowo-klasowego to wedle przepisów ustawowych jest również warunkiem tego doniesienie strony, wniesione w terminie ośmiodniowym w razie pożaru, czternastodniowym w razie powodzi. Dekreta kancelaryi nadwornej z 4. grudnia 1821 L. 2.212 z 6. listopada 1843 L. 15.642 i z 3. października 1846 L. 26.897.

I tutaj wedle stałej praktyki wystarcza doniesienie naczelnika gminy, a krajowa Dyrekcya skarbowa ma prawo uwzględnienia doniesień spóźnionych, tak samo jak przy odpisaniu podatku gruntowym.

Co do podatku domowo-czynszowego, to wskutek klęsk elementarnych odpisanie tego podatku nie jest w ustawie przewidzianem; kontrybuent, który wskutek klęski elementarnej z realności podlegającej temu podatkowi nie ma dochodów, ma w doniesieniu o próżnoci skuteczny środek, ażeby się uwolnić od opłacania podatku od dochodu, którego nie pobiera.

Co do podatków osobistych to ile odpisanie ich względnie opust wskutek klęsk elementarnych jest wogóle dopuszczalnym (§. 73. i 232. ustawy z dnia 25. października 1896 l. 220 Dz. p. p.) to warunkiem tego jest wedle odnośnych przepisów ustawowych wniesienie stosownego podania ze strony poszczególnego kontrybuenta.

Z powyższego zestawienia przepisów ustawowych dotyczących się odpisania podatków z powodu klęsk elementarnych, wynika, iż warunkiem tego odpisania jest we wszystkich wypadkach doniesienie bądź to samego kontrybuenta, bądź to naczelnika gminy, że wedle przepisów ustawowych władzom podatkowym nie przysługuje żadną miarą prawo zarządzenia odpisania jakiegokolwiek podatku z własnej inicjatywy, z urzędu. Natomiast umożliwiają te przepisy władzom podatkowym daleko idące uwzględnienie doniesień o szkodach elementarnych, czy to spóźnionych czy to nie zawierających dokładnych dat.

Co się zaś tyczy wstrzymania egzekucyi podatków, co do których wniesiono prośbę o odpisanie, względnie co do których weszło doniesienie naczelnika gminy, mogące uzasadnić ich odpisanie, to wedle dotyczących przepisów nie ulega wątpliwości, że władze skarbowe są z urzędu zobowiązane takie wstrzymanie zarządzić. Wynika to przede wszystkim z przepisu §. 4. ustawy z 9. marca 1870 Nr. 23. Dz. p. p, który opiewa:

„Jeżeli suma dłużna z tytułu podatku nie zostanie uiszczoną do 4 tygodni po terminie wpłaty, to należy ją bezzwłocznie po upływie tego terminu wraz z przypadającymi po dzień zapłaty odsetkami w drodze przepisanej postępowania przymusowego ściągnąć, jeżeli nie wniesiono podania o odpisanie podatku lub prolongatę terminu zapłaty, które władza uzna za uzasadnione. („Wird die Steuerschuldigkeit binnen 4 Wochen nach dem Einzahlungstermine nicht abgestattet, so ist dieselbe sammt den bis zum Zahlungstage entfallenden Verzugszinsen nach Ablauf dieser Frist sofort mittelst des vorgeschriebenen Zwangsverfahrens einzubringen, wenn nicht ein Gesuch um Steuernachlass oder Nachzahlung vorliegt und von der Behörde für begründet erkannt wird“).

Stosownie też do tego postanawia rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z 11. kwietnia 1891 l. 31.205:

„Jeżeli pomiędzy zalegającymi z podatkami znajdują się tacy, którzy z powodu klęsk elementarnych lub z jakiego innego ustawowego tytułu zgłosili się o udzielenie opustu lub prolongaty, a decyzya właściwej władzy co do tego jeszcze jest w toku, to należy w wykazie zaległości przy nazwisku odnośnej strony uwidocznic kwotę, która wedle uznania starostwa powinna być wykluczona z pod egzekucyi. („Kommen unter den namhaft gemachten Steuerrückständen solche vor, die sich infolge erlittener Elementarunfälle oder aus einem anderen gesetzlichen Titel um die Erwirkung eines Nachlasses oder einer Zufristung gemeldet haben, worüber die Entscheidung der competenten Behörde noch im Zuge ist, so ist in dem Rückstandsausweise bei dem Namen des Betreffenden die

Höhe des nach dem Ermessen der Bezirkshauptmannschaft von der Execution auszuschliessenden Betrages ersichtlich zu machen“).

Specyalnie zaś co do podatku gruntowego normuje wyraźnie powołane już poprzednio rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z 16. lipca 1896 l. 119 Dz. p. p. w ustępie odnoszącym się do §. 18. ustawy z 12. lipca 1896 l. 118 Dz. p. p.:

„Aż do załatwienia podania o odpisanie podatku, należy wyłączyć z pod egzekucyi tę kwotę podatku, co do której można przewidzieć, że zostanie odpisaną“. („Bis zur Erledigung des Ansuchens um Steuerabschreibung ist jener Steuerbetrag, welcher voraussichtlich zur Abschreibung gelangen wird, von der zwangsweisen, Eintreibung auszuschliessen“).

W wykonaniu tego przepisu zarządziła c. k. Krajowa Dyrekcyja Skarbu we Lwowie rozporządzeniem z dnia 25. lipca 1903 l. 64152/03 w ustępie 3.:

„Skoro tylko Starostwo będzie miało potrzebne daty, zawiadomi o tem bezzwłocznie dotyczący urząd podatkowy z poleceniem, aby odtąd aż do dalszego zarządzenia nie wstawiał do wykazów egzekucyjnych, które ma jeszcze przedłożyć, bieżącej należitości podatku gruntowego za rok, którego klęska elementarna dotyczy, a mianowicie co do wszystkich kontrybuentów podatku gruntowego, którzy są klęską dotknięci“.

Wobec tego brzmienia przepisów ustawowych, wystosowanie wezwania do Wys. c. k. Rządu tej osnowy, jaką proponuje wniosek p. Oleśnickiego, sprzeciwiałoby się obowiązującym ustawom, ponieważ odpisanie podatków z urzędu, bez poprzedniego doniesienia, jest ustawowo niedopuszczalne, a nadto żądanie, ażeby zaniechano ściąganie podatków w gminie katastrofą elementarną dotkniętej, zdaje się być nadto ogólnikowem, bo nie uwzględnia okoliczności, czy też wszyscy w tej gminie zamieszkałi kontrybucenci ucierpieli wskutek klęsk elementarnych. Ściślej i z zupełnem uzasadnieniem należy sformułować żądanie zasystowania egzekucyi w ten sposób, że ma się odnosić nie do obszaru gminnego, ale do osób kontrybuentów, klęską dotkniętych. Z drugiej zaś strony należy zaznaczyć jak najdobitniej zapatrywanie reprezentacyi kraju na stanowisko, które władze podatkowe przy zastosowaniu powyższych przepisów ustawowych powinny zająć i wyczerpać wszystkie środki, które dla osiągnięcia zamierzonego przez wnioskodawcę celu służyć mogą.

W tym celu przedwszystkiem baczyć należy na to, aby władze podatkowe i polityczne, którym wyż wymienione przepisy ustawowe dają szeroką możność uwzględnienia doniesień o klęskach elementarnych, nie odpowiadających ściśle przepisom ustawowym i od których uznania zależy oznaczenie wysokości kwot zaległości podatkowych, mających się wyłączyć z pod egzekucyi, w odpowiedni sposób z nadanej im władzy skorzystały. W drugim rzędzie należy też inne czynniki powołane ustawowo do współdziałania w sprawie odpisania podatków, a mianowicie zwierzchności gminne pobudzić do należytego wykonywania praw, które im wedle przepisów ustawowych w tym kierunku służą.

Gdy zaś co do tego samego celu Komisya podatkowa uznaje, iż jest obowiązkiem Reprezentacyi kraju uczynić wszystko, co może ulżyć doli ludności w powiatach dotkniętych klęskami elementarnymi, tedy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, by polecił c. k. Urzędowi skarbowym i politycznym, aby przestrzegały przepisów ustaw i rozporządzeń, dotyczących poboru podatku w razie klęsk elementarnych z jak najdalej idącym uwzględnieniem położenia ludności w miejscach klęską dotkniętych.

2. Wzywa się Wydział krajowy, aby pouczył we właściwej drodze Zwierzchności gminne o prawach przysługujących im w myśl ustawy z 12. lipca 1896 l. 118 Dz. p. p. i polecił im, by w każdym poszczególnym wypadku z tych praw korzystały.

Przewodniczący:

Abrahamowicz.

Sprawozdawca:

Loewenstein.

